

Informācija

Konferencē aktualizē mediāciju civillietās un komercietās

Prāgas Kārļa universitātes Juridiskajā fakultātē 23. un 24. aprīlī norisinājās Eiropas Savienības atbalstīta starptautiska konference par mediāciju civillietās un komercietās. Tās galvenais mērķis bija apkopot pieredzi mediācijas jomā Centrāleiropas valstīs un veicināt kopēju izpratni par Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2008/52/EK par konkrētiem mediācijas aspektiem civillietās un komercietās. Konferenci organizēja viens no lielākajiem Itālijas strīdu risināšanas institūtiem – Starptautiskais alternatīvās strīdu risināšanas centrs (*JAMS International ADR Center*) sadarbībā ar uzņēmēju apvienību *ACB Group B.V.* (Nīderlande), kompāniju juristu apvienību *ECLA* (Beļģija), mazo un vidējo uzņēmēju apvienību *UEAPME* (Beļģija), *Deusto* universitāti (Spānija) un *Utrehtas* universitāti (Nīderlande).

Konferences atklāšanas uzrunā *JAMS* Starptautiskā alternatīvās strīdu risināšanas centra prezidents profesors *Džuzepe Palo* (*Giuseppe De Palo*) uzsvēra mediācijas kā alternatīva strīdu risināšanas veida nozīmi dažāda mēroga civilstrīdu un komercstrīdu risināšanā. Viņaprāt, mediācija ir nepieciešama arī strīdos starp juridiskām personām, kuras galu galā vada cilvēki ar savām emocijām un priekšstatiem par pasauli.

Dž. Palo īpašu uzmanību pievērta dažādu barjeru pārvarēšanai, lai panāktu vienošanos par miermīlīgu strīda risinājumu. Ar vairākiem piemēriem viņš parādīja, kā cilvēki nonāk konflikta situācijā, cik dažādi var uztvert vienu un to pašu situāciju un kā strīda puses stratēģisku vai emocionālu iemeslu dēļ neizpauž informāciju, kas ir būtiska strīda atrisināšanai.

Izmantojot konkrēta komercstrīda mediācijas video materiālu, konferences dalībnieki tika iepazīstināti ar tipisku, bet vienlaikus paradoksālu situāciju, kad tiesvedībā izmantotie pušu juridiskie argumenti ir tālu no pušu patiesajām interesēm. Mediatoram šajā situācijā ir iespēja konfidencialā vidē noskaidrot pušu ekonomiskās intereses un iegūt informāciju, kas ir patiesi būtiska strīda veiksmīgai atrisināšanai. Tiesa kā formāla institūcija ar stingru procesuālu regulējumu nav tiesīga un nav arī motivēta risināt strīdu tā istenajā līmenī; tās loma aprobežojas vienīgi ar pušu juridisko argumentu izvērtēšanu. Turklāt tiesas spriedums dažkārt rezultējas ar pušu ekonomisko interešu destrūkciju, jo faktiski izslēdz pušu tālāku sadarbību, kas mediācijā tiek saglabāta.

Beļģijā praktizējošā mediatore *Helēna Bekere* (*Helena Backer*) uzsvēra juridiska strīda risināšanā iesaistītā jurista lomas maiņu 21. gadsimtā, uzsvāru liekot uz juristu kā problēmu

risinātāju. Viņa norādīja, ka praksē juristam primārais uzdevums ir veicināt klienta interešu īstenošanu, kas dažkārt nav saistīts ar formāli reglamentētu tiesvedības procesu. Juristam ir jāizvairās no strīda risināšanas tiesvedības ietvaros, ja strīdu efektīvāk, ātrāk un klientam apmierinošā veidā var atrisināt ar alternatīviem strīdu risināšanas līdzekļiem.

Ar ziņojumiem par mediācijas ieviešanu un līdzšinējo pieredzi mediācijā uzstājās vairāki pārstāvji no Centrāleiropas valstīm – Čehijas, Polijas, Slovākijas, Rumānijas un Slovēnijas. Dažās no šīm valstīm vēl nav izstrādāts atsevišķs mediācijas likums (piem., Čehijā), bet dažās valstīs mediācijas likumi ir pieņemti pirms vairākiem gadiem un šobrīd jau tiek plānots pārskatīt šo regulējumu (piem., Slovākijā).

Konferencē noskaidrojās, ka pārsvarā Centrāleiropas valstīs mediācija gūst atzinību kā reāls un efektīvs strīda risināšanas veids un mediatori veidojas kā brīvas profesijas pārstāvji. Rumānijā praktizējošais mediators *Adi Gavriļa* (*Adi Gavrilă*) uzsvēra, ka mediācija Rumānijā šobrīd ir tiktāl attīstījusies, lai to atzītu par patstāvīgu profesiju.

Vairāki pārstāvji norādīja, ka viens no būtiskākajiem mediācijas tiesiskā regulējuma uzdevumiem ir veicināt strīda risināšanu ārpus tiesvedības procesa. Tātad likumdevējam būtu jāpieņem tāds normatīvais regulējums, lai strīda puses tiktu orientētas uz mediācijas procesa izmantošanu, pat ja tās sākotnēji neizrāda par to interesi.

No tiesiskās reglamentācijas aspekta konferences dalībnieki diskutēja par mediatoram nepieciešamo izglītību un profesionālo kvalifikāciju. Gandrīz vienprātīgi konferences dalībnieki atzina, ka par mediatoru

var praktizēt arī persona bez augstākās juridiskās izglītības. Centrāleiropas valstīs šis jautājums ir risināts ļoti dažādi – dažās valstīs mediatoram tiek izvirzīta prasība pēc augstākās juridiskās vai ekonomiskās izglītības, savukārt citās valstīs mediators sertifikāta saņemšanai var kvalificēties arī psihologi, sociologi un pat teologi. Līdzās izglītības prasībām visās Centrāleiropas valstīs mediators sertifikāta saņemšanas priekšnoteikums ir mediācijas apmācību kursu apmeklēšana.

Konferencē plaši tika apspriesta juristu loma mediācijas procesā, aizstāvot savu klientu intereses. Daži praktizējoši mediatori kritiski izteicās par juristu iesaisti mediācijā, norādot, ka to attieksme, asistējot klientam mediācijas procesā, faktiski kavē izlīguma panākšanu starp pusēm. Tomēr kopumā konferences dalībnieki uzsvēra jurista ieguldījuma nozīmīgumu efektīvā strīda atrisināšanā. Tas, pirmkārt, attiecas uz klienta godīgu informēšanu par strīda risinājuma juridiskajām izredzēm, neradot klientam pārmērīgu optimismu. Otrkārt, jurista loma aktualizējas, sastādot izlīguma vienošanos starp pusēm un sekojot tās izpildei.

Līdzās konferences pasākumiem Prāgas Kārļa universitātes Juridiskajā fakultātē norisinājās arī īpašs apmācības kurss, lai mediācijas procesā pieredzējušiem interesentiem sniegtu padziļinātu apmācību par mediācijas teorētiskajiem un praktiskajiem aspektiem.

Plašāku informāciju par konferenci un citām konferences organizētāju aktivitātēm Eiropas Savienības programmā "Civil Justice 2007–2013" var iegūt: www.jamsadrcenter.com/civil-justice.

Sandis Bērtaitis,
zvērīnāts advokāts birojā "Liepa,
Skopiņa/BORENIUS"